

Yleiskatsaus hankinnoista ajalta 1-6/2022

Koronapandemian leimaamien vuosien 2020-2021 jälkeen alkoi vuosi 2022 myös odotettua poikkeuksellisemmin. Sota Ukrainassa aiheutti merkittäviä vaikutuksia myös julkisiin hankintoihin. Vaikutukset ovat kohdistuneet etenkin hankittavien tavaroitten ja palvelujen kustannuksiin, raaka-aineisiin ja saatavuuteen. Joihinkin kaupungin hankintoihin kohdistui keväällä hinnankorotuspaineita, joiden käsittelyssä hankintapalvelut avusti kaupungin eri toimialoja. EU-neuvoston 8.4.2022 antaman päätöksen perusteella pakotteet ulottuivat koskemaan myös julkisia hankintoja ja niiden sopimuksia. Pakotteisiin liittyvä selvitystyö hankintojen osalta on jatkunut kevään ja jatkuu edelleen syksyllä kaupungin toimialojen ja hankintapalvelujen toimesta. Pakotteet koskevat sekä vanhoja että uusia hankintasopimuksia. Hankintapalvelut on ollut mukana kartoittamassa hyvinvointialueelle siirtyviä ja jaettavia sopimuksia.

Talousspalvelujen resurssivajaus on jatkunut vielä alkuvuodesta 2022, jolla on ollut edelleen jonkin verran vaikutusta hankintapalvelujen työhön. Alkuvuonna 2022 hankintapalvelujen henkilötyövuosimäärä oli noin 2,5 henkilöä, mikä vastaa lähes normaalia tilannetta. Salon kaupungin hankintapalvelujen kautta kilpailutettiin tai valmisteltiin alkuvuonna 2022 edelleen paljon hankintoja, yhteensä noin 60 hankintaa, joista 53 kilpailutettiin sähköisen hankintajärjestelmän Clodian kautta. Määrä vastaa normaalisti lähes yhden kokonaisen vuoden kilpailutusten määrää.

EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja oli alkuvuodesta yhteensä 8 kpl, kansalliset kynnysarvot ylittäviä 16 kpl ja kansalliset kynnysarvot alittavia eli pienhankintoja 17 kpl. Lisäksi sähköisen hankintajärjestelmän kautta kilpailutettiin 12 kpl sote henkilöstövuokrauksen dynaamisen hankintajärjestelmän sisäistä kilpailutusta. Vuoden 2022 alkuvuoden aikana Salon kaupungilla ei ollut yhtään hankinta-asiaa käsiteltävänä markkinaoikeudessa. Hankintojen paikallisuusaste on ollut edelleen hyvällä tasolla. Hankintapalvelujen karkea arvio on, että vähintään 50 %:lla hankinnoista on ollut paikallista vaikuttavuutta.

Yhteishankintayksikköjen osalta Salon kaupunki on hyödyntänyt lähinnä Hansel Oy:n, Kuntien Tiera Oy:n, Turun seutuhankintojen sekä Sarastia Oy:n palveluja. Salon kaupunki on hyödyntänyt yhteishankintayksiköiden kilpailuttamia hankintoja tapauskohtaisesti arvioiden ja lähinnä rutiini- ja volyymituotteiden hankinnoissa. Alkuvuodesta 2022 liityttiin viiteen yhteishankintaan, joista puolet oli materiaali- ja puolet palveluhankintoja. Sopimushallinnan osalta hankintapalvelujen rooli on lähinnä ohjeistava. Sisäistä ohjeistusta on lisätty, mutta kaupungin sopimusohjeistuksen laadinta on viivästynyt edelleen johdettua Ukrainan kriisin aiheuttamasta tilanteesta julkisiin hankintoihin. Myös hankintasopimusten osalta on lähdetty siirtymään sopimusten sähköiseen käsittelyyn ja allekirjoitukseen.

Suunnitelmallisuus ja kokonaistaloudellisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Hankintojen suunnitelmallisuus ja ennakointi.	Toimialat tunnistavat keskeiset strategiset hankinnat.	Toimialan strategiset hankinnat tunnistettu.	Toimialajohtaja ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Toimialat ovat laatineet hankintasuunnitelmansa, jossa ovat myös keskeiset hankinnat. Strategisten hankintojen merkitsemistä hankintasuunnitelmaan on selvitetään.
Hankintojen suunnitelmallisuus ja ennakointi.	Hankintasuunnitelmiin panostetaan, niitä kehitetään sekä niistä tiedotetaan avoimesti.	Hankintasuunnitelmat tehty ja niistä on tiedotettu.	Toimialat ja hankintapalvelut / vuosittain	Vuoden 2022 osalta hankintasuunnitelma on laadittu ja julkaistu kaupungin nettisivuilla. Hankintasuunnitelmaa on käyty läpi Salo Hankkii - tapahtumassa.
Tavoitteelliset hankinnat.	Valitaan 1-3 vaikuttavuudeltaan merkittävää hankintaa, joille asetetaan tavoitteet ja mittarit hankinnan valmisteluvaiheessa.	Toteutuneet tavoitteelliset hankinnat / kpl	Palvelualueet ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutuminen on alkanut osin. Vanhuspalvelujen tehostettu palveluasuminen alkoi vuonna 2020 dynaamisena hankintajärjestelmänä, jossa mitataan asiakastytyvyyttä.
Kaupungin hankinnat ovat kokonaistaloudellisia.	Kehitetään malli hankintojen hyötyjen ja kustannustehokkuuden arviointiin.	Toimintamalli kartoitettu tai kehitetty.	Hankintapalvelut, palvelualueet / ohjelmakausi.	Tavoitteen toteuttaminen ei ole vielä alkanut. Tavoitetta arvioidaan kuitenkin osittain eri hankintojen yhteydessä.
Yhteishankintojen hyödyntäminen.	Hyödynnetään olemassa olevien yhteishankintayksikkökumppanien yhteiskilpailutuksia etenkin volyymi- ja rutiinituotteiden hankinnoissa silloin, kun hankinnalla ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta.	Hankintasopimusten määrä / vuosi.	Hankintapäällikkö / ohjelmakausi	Yhteishankintoja on hyödynnetty niissä hankinnoissa, joissa ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta ja jotka ovat olleet kaupungin kannalta hyödyllisiä. Yhteishankintoihin sitoutumisten määrä alkuvuonna 2022 on ollut 5 kpl. Kiinnostus on ilmoitettu yhteen hankintaan.
Sopimushallinnan parantaminen.	Päivitetään yhteistä sopimusohjeistusta ja sopimusmalleja.	Ohje ja sopimusmallit päivitetty / tehty.	Hankintasiiantuntija / ohjelmakausi	Sopimusmallit päivitettiin hankintaohjeen yhteydessä ja sopimusohjeistuksen päivittäminen on aloitettu. Kaupungin sopimustietoa on päivitetty sisäisesti intraan.
Sopimushallinnan parantaminen.	Selvitetään sopimushallintajärjestelmän käyttöönoton mahdollisuus ja soveltuvuus kaupungin järjestelmiin.	Selvitystyö tehty.	Hankintasiiantuntija / ohjelmakausi	Sopimushallintajärjestelmän kartoittaminen on siirtynyt. Sähköisten hankintasopimusten tekemistä on aloitettu.

Elinvoimaisuus, yritysmyönteisyys ja yhteistyö

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Markkinavaikutusten arviointi.	Kaikissa kynnysarvot ylittävässä hankinnoissa arvioidaan vaikutukset markkinoihin ja tutustutaan markkinatilanteeseen jo suunnitteluvaiheessa.	Markkinavuoropuhelujen määrä / kynnysarvot ylittävien hankintojen määrä.	Palvelualueet, hankintapalvelut / vuosittain	Markkinavuoropuheluja on järjestetty soten palveluhankinnoissa sekä muutto- ja kuljetushankinnoissa. Lisäksi markkinoita on kartoitettu erilaisilla suppeammilla markkinakartoituksilla. Alkuvuodesta 2022 aikana julkaistiin yksi tietopyyntö markkinavuoropuheluun.
Markkinavaikutusten arviointi.	Markkinavuoropuhelua lisätään ja markkinavuoropuheluihin kehitetään erilaisia käytäntöjä.	Toimintamallit markkinavuoropuheluille kartoitettu.	Palvelualueet, hankintapalvelut / vuosittain	Markkinavuoropuhelua on käyty pääsääntöisesti etäyhteyksien välityksellä, mikä on sinänsä luonut uuden toimivan mallin vuoropuheluun. Mahdollisten muiden toimintamallien kartoittamista jatketaan.
Tarjoajien aito mahdollisuus osallistua kilpailuksiin.	Mahdollistetaan myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin hankinnan luonne huomioiden.	Osatarjoukset tarjouspyynnöissä / lähetetyt tarjouspyynnöt	Hankintapalvelut / vuosittain	Alkuvuodesta 2022 on kilpailutettu Tarjouspalvelun kautta 41 tarjouspyyntöä, joista 9:ään oli mahdollisuus jättää osatarjouksia.
Kilpailun edistäminen ja toimivat markkinat.	Kaupunki saa useita tarjouksia kilpailutusta kohden.	Tarjousten määrä keskimäärin / kynnysarvot ylittävät hankinnat	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Alkuvuodesta 2022 saatujen tarjousten määrä per hankinta oli keskimäärin 7 kpl. Määrä on parantunut verrattuna aiempiin ajankohtiin nähden.
Yritysten aktivointi julkisiin hankintoihin.	Kehitetään yhteistyössä Yrityssalon ja yrittäjäjärjestöjen kanssa toimintamalli säännölliselle vuorovaikutukselle.	Toimintamalli kehitetty ja sovittu.	Hankintapäällikkö, Yrityssalo, yrittäjäjärjestöt.	Salo hankkii -tapahtuma järjestettiin maaliskuussa 2022 Teams-tapahtumana useana päivänä, mikä onnistui melko hyvin. Tapahtuma on toiminut hyvänä tilaisuutena verkostoitua ja saada tietoa alueen hankinnoista. Muiden vuorovaikutusmallien kartoitusta jatketaan.
Onnistuneiden hankintojen esiin tuominen.	Lisätään viestintää onnistuneista hankintaesimerkeistä kaupungin tiedotuksessa.	Onnistuneet hankintaesimerkit / vuosi	Hankintapalvelut, viestintäpalvelut, palvelualueet / ohjelmakausi	Kaupungin meneillään olevista hankinnoista on tiedotettu Salon kaupungin some-sivustoilla. Tavoitteen toteutustavan suunnittelu on aloitettu viestintäpalvelujen kanssa.

Innovatiivisuus, kehitysmuutos ja vaikuttavuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Uusia ratkaisuja ja kokeilevuutta edistävät hankinnat	Palvelualueita kannustetaan tarjoutumaan kokeilu ympäristöksi ja kehitysalustaksi yritysten sekä tutkimus- ja oppilaitosten innovaatioille ja kehittämistoimille. Ohjelmakaudella tehdään 1-2 kokeilua asian osalta.	Tehdyt innovatiiviset hankinnat. 1-2 kokeiluympäristöä.	Kehittämispalvelut, hankintapalvelut ja 1-2 yksikköä / ohjelmakausi	Liikennepalvelut on aloittanut vuonna 2020 yhdessä Salon Seudun koulutus- kuntayhtymän opetusryhmän kanssa luomaan ajoneuvojen seuranta- ja raportointijärjestelmää joukkoliikenteeseen ja koulukuljetuksiin. Yhteistyö jatkuu vuoden 2023 keväälle ja projekti on edennyt.
Uusia ratkaisuja ja kokeilevuutta edistävät hankinnat	Lisätään pilotoiteja ja avataan hankintatarpeet yrityksille hankintojen suunnitteluvaiheessa.	Pilottien tai kokeilujen määrä hankinnoissa / vuosi.	Kehittämispalvelut, Hankintapalvelut sekä 1-2 yksikköä / ohjelmakausi	Digihankkeen osalta on valmisteltu robotiikan kokeilua tiettyjen kustannuserien automatisointiin. Liikennepalvelut oli vuonna 2020 mukana Pohjoisen kasvukäytävän rahoittamassa pilottihankkeessa, jossa kehitettiin sähköistä työkalua kuljetuspäästöjen laskemiseen ja kuljetushankintojen tueksi.
Hankintojen arviointi.	Tehtyjä hankintoja ja kilpailutuksia arvioidaan. Hankintatapa ja toimintamalleja kehitetään arvioinnin perusteella.	Arviointimalli tehty ja toteutettu 2-4 arviointia.	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteuttamista ei ole vielä aloitettu. Tehtyjen kilpailutusten osalta tehdään normaalia käytännön toimintaan liittyvää arviointia.
Tuottavuuden lisääminen älykkäillä hankinnoilla.	Etsitään hankinnoista, jotka lisäävät tuottavuutta palvelutuotannossa älykkäiden tai digitalisaation avulla.	Uusien ratkaisujen määrä / ohjelmakausi	Palvelualueet, elinkeinokehitys / ohjelmakausi	Seniorien ja juniorien elämänlaadun parantaminen älykkäillä kuljetusratkaisulla niminen hanke päättyi keväällä 2021. Hankkeessa määriteltiin tekniset rajapinnat kuljetusjärjestelmien hankintojen tueksi, tehtiin asiakaskartoitus kuljetustarpeista sekä analysoitiin kuljetusdataa tulevaisuuden liikkumisjärjestelmää varten. Lisäksi kaikissa liikennepalvelujen kuljetus- ja järjestelmähankinnoissa on otettu huomioon palvelujen digitalisaatio ja koko kuljetusjärjestelmän kehittämisen yhteensopivaksi kokonaisuudeksi.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Kaupungin hankinnat tukee sosiaalista vastuuta	Määritellään, missä palvelu- ja urakahankinnoissa työllistämisehtoja on tarkoituksenmukaista käyttää.	Sosiaalisten kriteerien käyttö / tarjouspyyntöjen määrä	Palvelualueet ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutumista ei ole vielä aloitettu. Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut vuoden 2021 alkupuolella, ja asia tarkastellaan sen pohjalta.
Kaupungin hankinnat tukee sosiaalista vastuuta	Työllistämisen hankintaohjeistusta päivitetään siten, että määritellään, missä hankinnoissa työllistämisehtoja on tarkoituksenmukaista käyttää.	Sosiaalisten hankintojen ohjeet päivitetty	Työllisyyspalvelut ja hankintapalvelut / 2020 loppuun	Tavoitteen toteutumista ei ole vielä aloitettu. Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut vuoden 2021 alkupuolella, ja asia tarkastellaan sen pohjalta.
Hiilineutraalien hankintojen lisääminen.	Tunnistetaan ne hankinnat, joilla on merkittävä vaikutus hiilineutraaliuuteen.	Hiilineutraalien hankintojen määrä / vuosi	Hankintapäällikkö, kaupunkikehityspalvelut / ohjelmakausi	Ilmasto- ja ympäristöohjelma hyväksyttiin toukokuussa 2021. Ohjelmassa on painopisteenä Viisaat julkiset hankinnat, jossa on toimenpiteinä mm. hiilineutraaliutta, energiatehokkuutta ja puhtaita kuljetuspalveluja. Kuljetushankinnoissa otettiin huomioon kaluston Euro-luokitus ja Co-päästöt. Keväällä 2022 kilpailutettiin puistojen ja leikkipaikkojen yms. leikkivälineiden hankinta, jossa otettiin huomioon ympäristöön liittyviä asioita. Tarjoajat saivat laatupisteitä mm. ympäristöasioiden hallintaan liittyvästä laatujärjestelmästä, välineiden valmistusketjun jäljitettävyydestä ja sertifikaateista.
Energiatehokkaiden hankintojen lisääminen.	Rakennushankkeet pyritään toteuttamaan paremmilla energiatehokkuusarvoilla.	Energiatehokkaiden hankintojen määrä / ohjelmakausi.	Kaupunkikehityspalvelut, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuosina 2020-2021 toteutettiin maalämpö neljään kohteeseen ja led-valaistus kuuteen kohteeseen. Uudisrakennushankkeissa Perniön kirkonkylän koulun hankkeessa tavoitellaan energialuokkaa B.
Energiatehokkaiden hankintojen lisääminen.	Rakennukseen liittyvien laitteiden ja koneiden hankinnoissa huomioidaan energiatehokkuus koko elinkaaren aikana.	Energiatehokkaiden hankintojen määrä / ohjelmakausi.	Kaupunkikehityspalvelut, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuosina 2020-2021 toteutettiin ilmanvaihdon puhallinkoneikkojen uusimisia energiatehokkaampiin ja vähäisempää huoltoa vaativiin EC tyyppisiin sähkömoottoreihin. Käytönaikaista energiatehokkuutta on parannettu älykkään kiinteistöautomaation keinoin, mm. saneeraamalla vanhoja automaatiojärjestelmiä. Alkuvuodesta kilpailutettiin kaksi aurinkopaneelihankintaa.
Vastuulliset elintarvikehankinnat	Elintarvikehankintojen minimivaatimukset pyritään laatimaan siten, että hankitaan Suomen lainsäädännön vaatimuksin tuotettuja elintarvikkeita.	Elintarvikehankinnan tarjouspyynnön kriteerit / toteuma ja saadut tarjoukset	Ravitsemispalvelut, hankintapalvelut / vuoden 2021 loppuun mennessä.	Elintarvikkeiden hankinta kilpailutettiin vuoden 2021 syksyllä, jonka yhteydessä lisättiin vastuullisuuskriteerejä etenkin liha- ja maitotaloustuotteisiin. Kilpailutuksen lopputulos onnistui hyvin ja hankinnan kotimaisuusaste parani hieman, etenkin liha- ja maitotaloustuotteissa.
Kestävän kehityksen yhteistyö.	Osallistutaan aktiivisemmin kestävä kehityksen toimijoiden toimintaan sekä hyödynnetään sitä hankintojen suunnittelussa.	Toteutuneet yhteistyöt / vuosi	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Hankintapalvelut on osallistunut syksystä 2020 lähtien Valonian järjestämään kuntien hankinta-asiantuntijoiden verkostoon, jossa yhtenä aiheena ovat olleet kestävä kehityksen hankinnat.